

tussen twee lessen door hebben leerlingen even tijd nodig om te ontladen en te ontspannen. Vat de ene leerkracht als storend ervaart, is voor een ander aanvaardbaar.

VAN DE ENE LES OVERGAAN IN DE ANDERE, HOE PAK JE DAT AAN? ACHT TIPS VOOR BETERE WISSELMOMENTEN.

Beginnende leerkrachten of collega's met veel meer ervaring, bijna iedereen worstelt wel eens met de lesovergangen. Dat zegt leerkrachtcoach Roelie Zijlstra: Ze ziet het regelmatig in de klassen waar ze komt om leerkrachten te observeren als onderdeel van een coachingtraject: het volume van stemmen gaat omhoog, leerlingen staan op van hun plek en

voor de leerkracht is het een uitdaging iedereen weer in de werkhouding te krijgen. Goed is het volgens Zijlstra in ieder geval om je te realiseren dat leerlingen het na een les echt even nodig hebben om zich te ontladen en te ontspannen. "Niemand kan een hele dag ingespannen bezig zijn en vooral kinderen niet. Tegelijk geldt dat wat de ene leerkracht

als storend ervaart, voor een ander aanvaardbaar is. De ene leerkracht vindt het prima als er tussen de lessen door veel wordt gepraat, een ander wil dat een overgang nagenoeg geruisloos gebeurt. En allebei is het goed." Belangrijk is dat je je als leerkracht, als leider van de groep, goed voelt bij wat er gebeurt. "Hanteer afspraken die bij jou passen en waar je volledig achter staat." Alleen dan kun je ervoor

zorgen dat leerlingen zich aan die afspraken houden en kunnen wisselingen relatief rustig verlopen. Dat neemt niet weg dat er tips zijn die in elke groep meer rust creëren, weet Zijlstra. "Wat ik regelmatig zie, is dat lesovergangen te lang duren. Ook is vaak onduidelijk wat een leerkracht van leerlingen verwacht. Op die twee fronten is in veel gevallen winst te behalen."

TIP 1 KORT EN KRACHTIG

Voorkom dat een lesovergang onnodig lang duurt. Tips 2, 3 en 4 helpen daarbij. Kijk ook eens of de afsluiting van een les de introductie op een nieuwe les kan zijn. Gaat de ene les over iets wat in de volgende aan bod komt, benoem dat dan en start die nieuwe les meteen. Daarmee houd je de aandacht gemakkelijker vast en is er geen ruimte voor onrust.

TIP 2 WEES VOORSPELBAAR

Voor leerlingen is het belangrijk dat je voorspelbaar leerkrachtgedrag vertoont. Hanteer vaste afspraken en bouw routines in. Op die manier weten de kinderen wat er gaat gebeuren, wat je wilt dat ze doen. Met als gevolg dat ze gaandeweg vanzelf gaan doen wat je van ze verwacht.

TIP 3 KIJK VOORUIT

Vertel de leerlingen wat ze de komende les kunnen verwachten en benoem gewenst gedrag. Zeg bijvoorbeeld: "Over drie minuten krijg je instructie over restsommen. Zorg dat je over drie minuten in de leerhouding zit." Daarmee laat je de groep weten dat er ruimte is voor een moment van ontspanning, wanneer dat moment voorbij is en waarom dat nodig is.

TIP 4 MAAK HET CONCREET

Maak voor de kinderen zo concreet mogelijk wat je van ze verlangt. En maak dat tastbaar. Vertel wat ze nodig hebben, bijvoorbeeld hun potlood, gum en werkboek en dat je wilt dat ze dat klaarleggen. Concretiseren is ook het zichtbaar maken van de tijd. Met een timer op het digibord of met een wekker; als het maar is af te lezen. Zijlstra: "Uiteindelijk gaat het om duidelijke communicatie die verder gaat dan te zeggen: 'Jongens, we gaan zo naar de volgende les en zorg dat je klaar zit.' Welke les gaat er zo beginnen? Wat moet je opruimen? En wat heb je nodig? Verschaf daar duidelijkheid over."

Maak voor de kinderen zo concreet mogelijk wat je van ze verlangt.

TIP 5 SLUIT AAN OP BEHOEFTES

Een leswisseling is voor een kind een mooi moment om stoom af te blazen. En iedere leerling doet dat het liefst op zijn eigen manier. De een heeft behoefte om te bewegen, een ander wil even alleen zijn, een derde heeft juist graag een gesprekje. "Aan die behoeften tegemoetkomen is een uitdaging, maar het kan wel," zegt Zijlstra. "Om beurten kun je er aandacht aan besteden. Laat ze na een les een keer stil in een boek lezen en doe in een andere overgang bijvoorbeeld een energizer. Op die manier is er elke keer wel een kind aan wiens behoefte je tegemoetkomt."

TIP 6 DURF TE BEWEGEN

Een energizer is een actief spelletje waarin kinderen even ontladen. Op internet zijn talloze voorbeelden te vinden. Iets druks doen om meer rust te krijgen lijkt tegenstrijdig, maar deze activiteiten zijn aan te raden. "In de klas heb je veel kinderen die graag veel bewegen, maar die in het onderwijs zoals wij dat hebben vormgegeven vaak moeten stilzitten", zegt Zijlstra. "Met een energizer kunnen ze die energie snel kwijt om daarna met aandacht aan het werk te gaan." Met duidelijke afspraken, zoals een hand in de lucht om aan te geven dat je wilt dat het stil is, kun je de rust snel weer herpakken. Ook andere korte spelletjes kunnen voor wat lucht zorgen tussen de lessen door. Groepsvormende activiteiten aan het begin van het schooljaar zijn daar ook voor geschikt.

TIP 7 KIJK NAAR JEZELF

Als je regelmatig reflecteert, geef je jezelf de mogelijkheid je eigen handelen bij te sturen. Zijlstra coacht om die reden met behulp van video-opnames. De leerkracht kan zelf terugzien wat er tijdens lesovergangen in een groep gebeurt en wat niet. Reflecteren kan ook door jezelf aan het einde van iedere werkdag voor de geest te halen wat er goed ging en wat er beter kan.

TIP 8 BEN JE EEN LEIDER?

En als je dan toch met jezelf om tafel gaat, ga eens na in hoeverre je gelooft in je leiderschap. Wat doet je lichaamstaal? Wat straalt je uit? Sta je als leerkracht in je kracht? "Hoe je daarvoor kunt zorgen, verschilt per leerkracht; iedereen is anders," aldus Zijlstra. "Bij de een gaat het om de houding, bij de ander is het goed om het stemgebruik aan te passen. Ook met kleding kun je jezelf een bepaalde uitstraling geven." Waar het om gaat is dat je in jezelf gelooft. "Als het daaraan schort, prikken leerlingen daar feilloos doorheen." ■

MEER INFORMATIE OP WWW.LEERKRACHTCOACH.NL